

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026

Rok akademicki 2024/2025

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	MOWA DZIECI Z AUTYZMEM I MUTYZMEM
Kod przedmiotu*	L 41
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Onomastyki
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok II, semestr 3
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordinator	Dr hab. Agnieszka Myszka, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej	Mgr Aneta Kotowicz-Urban

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3	15	15							2

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

ćwiczenia – zal. z oceną

wykład – zal. bez oceny

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Znajomość zasad postępowania logopedycznego w przypadku dyslalii, wiedza na temat podstaw neurologii i psychologii rozwojowej

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Wykształcenie umiejętności diagnozowania autyzmu i mutyzmu oraz odróżniania ich od innych zaburzeń.
C ₂	Kształcenie umiejętności prowadzenia diagnozy i terapii logopedycznej w przypadku dzieci z autyzmem i mutyzmem.
C ₃	Przygotowywanie do właściwego planowania działań terapeutycznych i do samodzielnego diagnozowania nieprawidłowości mowy.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych i do efektów ze standardu kształcenia nauczycieli
EK_01	Student/ka zna podstawową terminologię związaną z autyzmem i mutyzmem. Wie, jak scharakteryzować mutyzm i autyzm, opisać przyczyny tych zaburzeń i ich istotę. Ma podstawową wiedzę na temat specyfiki zaburzeń mowy występujących przy autyzmie i mutyzmie. Zna sposoby postępowania logopedycznego w przypadku autyzmu i mutyzmu.	K_Wo1 K_Wo6 E1L.W3
EK_02	Student/ka potrafi wstępnie ocenić nieprawidłowości w rozwoju jednostki, zdiagnozować autyzm lub mutyzm i wykorzystać do tego odpowiednie metody i narzędzia badawcze	K_U01 E.1L.U3
EK_03	Student/ka rozumie istotę zaburzeń mowy. Potrafi przeprowadzić terapię logopedyczną w przypadku dzieci z autyzmem i mutyzmem. Umie podjąć odpowiednie działania terapeutyczne odpowiadające potrzebom pacjentów z autyzmem i mutyzmem. Potrafi właściwie zaplanować proces dydaktyczny tych zaburzeń. Umie wykorzystać do tego nowoczesne metody terapeutyczne.	K_U02 E.1L.U3
EK_04	Student/ka jest świadomy(-a), jak ważne jest dobranie odpowiedniej terapii logopedycznej dla rozwoju jednostki. Jest gotowy(-a) do podejmowania nowych wyzwań. Ma przekonanie o potrzebie podejmowania działań logopedycznych w przypadku autyzmu i mutyzmu.	K_K02 E.1L.K2

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Pojęcie i etiologia autyzmu
2. Teorie dotyczące przyczyn powstawania autyzmu. Poziomy zaburzeń.
3. Wczesna diagnoza zaburzenia – skala obserwacyjna.
4. Postępowanie logopedyczne u dzieci z autyzmem. Procedura postępowania logopedycznego w przypadku nastolatków i osób dorosłych z autyzmem.

5. Mutyzm jako zaburzenie lękowe – charakterystyka zjawiska. Diagnoza mutyzmu – odróżnienie mutyzmu od nieśmiałości.
6. Terapia mutyzmu – z trzech perspektyw rodzica – specjalisty - nauczyciela
7. Diagnostyka różnicowa wg. ICD 10 (autyzm, Zespół Aspergera, zaburzenia ze spektrum cech autystycznych, Zespół Retta)

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
1. Diagnozowanie autyzmu – diagnoza kliniczna, a diagnoza funkcjonalna
2. Mowa i język dzieci z autyzmem: deficyty jakościowe, ilościowe, deficyty w pragmatycznym użyciu języka.
3. Wyznaczanie celów w terapii logopedycznej dzieci z autyzmem, zasady i sposoby uczenia poszczególnych zachowań werbalnych
4. Charakterystyka zaburzeń mowy w mutyzmie.
5. Metody terapii logopedycznej z dzieckiem z mutyzmem wybiórczym.
6. Terapia mutyzmu z trzech perspektyw: rodzic-nauczyciel-terapeuta

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład:

- Wykład problemowy
- Metody podawcze
- prezentacja multimedialna

Ćwiczenia:

- Praca w grupach
- Metoda projektów
- Analiza nagrań
- Ćwiczenia indywidualne i w grupach

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw., ...)
EK_01	Wypowiedzi w czasie dyskusji po wykładach odpowiedzi w czasie zajęć, ocena konspektu, ocena zadań wykonywanych w czasie ćwiczeń	wykład ćwiczenia
EK_02	ocena poprawności konspektu zajęć wykonanego na zaliczenie przedmiotu, ocena wypowiedzi podczas ćwiczeń	ćwiczenia
EK_03	Wypowiedzi w czasie dyskusji po wykładach odpowiedzi w czasie zajęć, ocena konspektu, ocena zadań wykonywanych w czasie ćwiczeń	wykład ćwiczenia
EK_04	ocena poprawności ćwiczeń wykonywanych podczas zajęć, ocena głosów w dyskusji i w czasie konsultacji indywidualnych, ocena konspektu	ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Wykład: Warunkiem zaliczenia wykładu jest aktywne w nim uczestniczenie i czytanie zalecanej literatury, weryfikowane głównie z czasie dyskusji po wykładzie. Wiedza zdobyta podczas wykładu jest ponadto weryfikowana w czasie ćwiczeń</p> <p>Ćwiczenia: Ocena końcowa jest wypadkową ocen cząstkowych uzyskanych za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszczególne zadania realizowane na zajęciach, • aktywność na zajęciach • przygotowanie konspektu zajęć logopedycznych/propozycji terapii

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15W+15Ć
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, także online)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta <ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywanie się do zajęć • Przygotowywanie materiałów do wykonania konspektu zajęć terapeutycznych • Przygotowanie konspektu zajęć na zaliczenie przedmiotu • Czytanie zalecanej literatury 	20
SUMA GODZIN	55
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Frith. U., 2008, <i>Autyzm. Wyjaśnienie tajemnicy</i>, GWP, Gdańsk. • Gałkowski T., 2003, <i>Zaburzenia mowy w autyzmie</i>, [w:] <i>Logopedia. Pytania i odpowiedzi</i>, red. Gałkowski T., Jastrzębowska G. • Bystrzanowska M., <i>Mutyzm wybiórczy. Poradnik dla rodziców, nauczycieli i specjalistów</i>, Wydawnictwo Impuls.
--

Literatura uzupełniająca:

(3-4 pozycje do wyboru)

- „Forum Logopedy” Listopad/Grudzień 2020 (40).- czasopismo w całości poświęcone mutyzmowi wybiórczemu
- Barbera L. M., 2017, *Metoda zachowań werbalnych*, Warszawa.
- Baron-Cohen S., Howlin P., Hadwin J., 2012, *Jak uczyć dzieci z autyzmem czytania umysłu*, Warszawa.
- Bobrowicz -Lewartowska L., 2000, *Autyzm dziecięcy, zagadnienia diagnozy i terapii*, Kraków.
- Bystrzanowska M., Bystrzanowska E., *Mutyzm wybiórczy. Skuteczne metody terapii*, Wydawnictwo Impuls.
- Cieszyńska J., 2008, *Standard postępowania logopedycznego w przypadku autyzmu wczesnodziecięcego*, „Logopedia”, t. 37, s. 99-107.
- Jaklewicz H., 1993, *Autyzm wczesnodziecięcy. Diagnoza, przebieg, leczenie*, Gdańsk.
- Johnson M., Wintgens A. 2018, *Mutyzm wybiórczy. Kompendium wiedzy*, Grupa Wydawnicza Harmonia, Gdańsk.
- (red.) Kaczmarek B. B., Wojciechowska A., 2015, *Autyzm i AAC. Alternatywne i wspomagające sposoby porozumiewania się w edukacji osób z autyzmem*, Kraków.
- Korendo M., 2008, *Standard postępowania logopedycznego w przypadku Zespołu Aspergera*, „Logopedia”, t. 37, s. 99-107.
- Kruk-Lasocka J., 1999, *Autyzm czy nie autyzm. Problemy diagnozy i terapii pedagogicznej małych dzieci*, Wrocław.
- Kutscher L.M., Attwood T., Wolff R.R., 2007, *Dzieci z zaburzeniami tączonymi*, Warszawa.
- Kwasiborska-Dudek J., Emiluta-Roza D., *Diagnoza i terapia logopedyczna małego dziecka z zaburzeniem ze spektrum autyzmu (ASD)*
- Maciarz A., Biadasiewicz M., 2000, *Dziecko autystyczne z zespołem Aspergera*, Kraków.
- Marice C. (red.), 2000, *Modele zachowań oraz współpraca z dziećmi autystycznymi. Poradnik dla rodziców i osób profesjonalnie zajmujących się problemem*, Warszawa.
- Markiewicz K., 2007, *Charakterystyka zmian w rozwoju umysłowym dzieci autystycznych*, Lublin.
- Nathanson L., *Mam na imię Eliza i nie mówię w szkole*, 2020.
- Nathanson L., *Zrozumieć mutyzm wybiórczy. Poradnik dla początkujących*, 2020.
- Olechnowicz H., 2004, *Wokół autyzmu. Fakty, skojarzenia, refleksje*, Warszawa.
- Pałac-Nożewska A., 2020, *Kwestionariusz ustrukturyzowanego wywiadu w kierunku Mutyzmu Wybiórczego. Wersja dla dzieci w wieku przedszkolnym. Diagnoza i terapia mutyzmu wybiórczego - pakiet informacyjny dla poradni psychologiczno-pedagogicznych*, Bochnia.
- Pałac-Nożewska. A., 2020, *Jak formułować zalecenia do opinii i orzeczeń dla dzieci z mutyzmem wybiórczym. Wskazówki dla pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych*, „E-biuletyn Specjalne Potrzeby Edukacyjne”, nr 4 (19).
- Pisula E., 2000, *Autyzm u dzieci –diagnoza, klasyfikacja, etiologia*, Warszawa.
- Pisula E., 2005, *Małe dziecko z autyzmem, diagnoza i terapia*, Gdańsk.
- Pisula E., 2012, *Autyzm. Od badań mózgu do praktyki psychologicznej*, GWP. Gdańsk
- Rogers Sally J., 2014, *Metoda wczesnego startu dla dziecka z autyzmem ESDM*, Kraków.
- Sadowska E., 2020, *Zachowania komunikacyjnej dzieci z autyzmem*, Warszawa.

- Sunberg M., 2015, *VB-MAPP Ocena osiągnięcia kamieni milowych rozwoju i planowanie terapii. Program do oceny umiejętności językowych i społecznych dzieci z autyzmem i innymi zaburzeniami rozwoju*, Warszawa.
- Schramm R., 2019, *Motywacja i wzmacnianie, czyli jak zdobyć przewagę nad autyzmem. Zachowania werbalne w stosowanej analizie zachowania. Podręcznik*, Warszawa.
- Sawa B., 1990, *Dzieci z zaburzeniami mowy*, Warszawa.
- Stecko E., 1994, *U źródeł rozwoju mowy dziecka, [w:] Zaburzenia mowy u dzieci - wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne*, Warszawa, s. 13-23.
- Sutton C., Forrester Ch., *Mutyzm wybiórczy. Własnymi słowami*, 2019.
- Winczura B., 2012, *Dzieci z zaburzeniami łączonymi. Trudne ścieżki rozwoju*, Kraków.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej